

आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा ऐन

२०७४

लिसंखुपाखर गाँउपालिका

प्रस्तावना: राष्ट्रिय विकाशका लागि चाहिने जनशक्ती तयार गर्न बालबालिका तथा युवाका लागि समय सापेक्ष उच्च गुणस्तरको जीवनोपयोगी सिकाईद्वारा यस क्षेत्रमा आवश्यक पर्ने दक्ष, योग्य, सीप युक्त जनशक्ति उत्पादनगर्न तथा सर्वसाधारण नागरिकलाई सुलभ ज्ञान दिन र संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक मुलुकको व्यवस्था अनुकूल सर्वधारण नागरिकको सदाचार, शिष्टाचार र नैतिकता कायम राख्न यस लिसंखुपाखर गाँउपालिकामा स्थापना हुने तथा स्थापना भई सञ्चालन भैरहेका विद्यालयहरूको व्यवस्थापनमा सुधार गर्दै गुणस्तर युक्त शिक्षाको विकासगर्न वाञ्छनीय भएकोले,"नेपालको संविधान २०७२ को धारा २२१, २२६ तथा अनुसूची ८ को सूचीनं. ८ बमोजिम लिसंखुपाखर को गाँउसभाले यो ऐन बनाएकोछ ।

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ:

- (१) यस, ऐनको नाम "आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा ऐन, २०७४" रहेकोछ।
- (२) यो ऐन लिसंखुपाखर गाँउपालिकाभर लागू हुनेछ।
- (३) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा:विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

- (क) "आधारभूत शिक्षा" भन्नाले प्रारम्भिक विकाश शिक्षादेखि कक्षा ८ सम्म दिइने शिक्षा सम्झनुपर्छ।
- (ख) "प्राथमिक शिक्षा" भन्नाले कक्षा १ देखि कक्षा ५ सम्म दिइने शिक्षा सम्झनु पर्छ।
- (ग) "निम्नमाध्यमिक शिक्षा" भन्नाले कक्षा ६ देखि कक्षा ८ सम्म दिइने शिक्षा सम्झनुपर्छ।
- (घ) "माध्यमिक शिक्षा" भन्नाले कक्षा ९ देखि कक्षा १२ सम्म दिइने शिक्षा सम्झनुपर्छ।
- (ङ) "गाँउपालिका" भन्नाले लिसंखुपाखर गाँउकार्यपालिका सम्झनुपर्छ।
- (ज) "गाँउ सभा" भन्नाले लिसंखुपाखर गाँउपालिकाको गाँउ सभालाई सम्झनुपर्छ।
- (झ) "विशेषशिक्षा" भन्नाले दृष्टिविहिन, बहिरा, अटिज्म, बौद्धिक अपाङ्गता, सुस्तश्रवण वा अति अशक्त शारीरिक अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई छुट्टै समूहमा राखी दिइने शिक्षा सम्झनुपर्छ।
- (ञ) "विद्यालय" भन्नाले सामुदायिक वा संथागत विद्यालय सम्झनुपर्छ।
- (ट) "प्राविधिक तथा ब्यावसायिक शिक्षा" भन्नाले प्राविधिक ज्ञान सीप तथा विषयवस्तुको सिकाईगरी प्रविधि र व्यवसायको शिक्षा प्रदान गर्न कक्षा ९ देखि कक्षा १२ सम्म अध्यापन गराइने शिक्षालाई सम्झनुपर्छ।
- (ठ) "सामुदायिक विद्यालय" भन्नाले नेपालसरकार / गाँउपालिका बाट नियमित रूपमा अनुदान पाउनेगरी अनुमति वा स्वीकृतिप्राप्त विद्यालय सम्झनुपर्छ।
- (ड) "संस्थागत विद्यालय" भन्नाले नेपाल सरकार / गाँउपालिका बाट नियमितरूपमा अनुदान नपाउनेगरी अनुमति वा स्वीकृतिप्राप्त विद्यालय सम्झनुपर्छ।

- (ढ) "कर्मचारी" भन्नाले सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकबाहेकका अन्य कर्मचारी सम्झनुपर्छ।
- (ण) "तोकिएको" वा "तोकिएबमोजिम" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनुपर्छ।
- (त) "अनुमति" भन्नाले नेपालसरकार वा गाँउपालिकाले स्थायी स्वीकृति प्रदान गरिनसकेको कुनै तोकिएको ठाउँ वा क्षेत्रमा विद्यालय खोल्न वा कक्षा थपगर्न दिएको अस्थायी स्वीकृतिलाई जनाउँछ।
- (थ) "स्वीकृति" भन्नाले तोकिएबमोजिमको शर्तपूरागरेको विद्यालयलाई नेपालसरकार वा गाँउपालिकाले दिएको स्थायी स्वीकृतिलाई जनाउँछ।
- (द) "आवासीय विद्यालय" भन्नाले नेपालसरकार वा गाँउपालिकाबाट आवासीय विद्यालयको रूपमा स्वीकृति प्रदान गरिएको विद्यालयलाई जनाउँछ।
- (ध) "शैक्षिकगुठी" भन्नाले विद्यालय सञ्चालन गर्नकोलागि कुनैव्यक्तिले नाफानलिने उद्देश्यले स्थापना गरेको सार्वजनिक वा निजी गुठी सम्झनुपर्छ।
- (प) "प्रारम्भिक बालशिक्षा" भन्नाले तिन बर्ष पुरा भएका बालबालिकालाई दिइने प्रारम्भिक शिक्षा सम्झनुपर्छ।

३. विद्यालय खोल्न अनुमति लिनुपर्ने:

- (१) कुनै नेपाली नागरिकहरूको समुदायले सामुदायिक विद्यालय वा सहकारी विद्यालय वा नेपाली नागरिकले शैक्षिकगुठी अन्तर्गत संस्थागत विद्यालय खोल्न चाहेमा तोकिएको विवरण खुलाई गाँउपालिकाको तोकिएको अधिकारी समक्ष अनुमतिको लागि निवेदन दिनुपर्नेछ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेमा सो निवेदन उपर तोकिएको अधिकारीले आवश्यक जाँचबुझ गर्नेछ र जाँचबुझ गर्दा विद्यालय खोल्न अनुमति दिन मनासिब देखिएमा तोकिएको शर्तबन्देज पालना गर्नेगरी शिक्षा समितिको सिफारिसमा तोकिएको अधिकारीले अनुमति दिनेछ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम अनुमति लिई खोलिएको विद्यालयले तोकिएका शर्तबन्देज पालन गरेको देखिएमा शिक्षा समितिको सिफारिसमा तोकिएको अधिकारीले स्वीकृति प्रदान गर्नेछ।
- (४) योदफा प्रारम्भ हुँदाका बखत कम्पनीको रूपमा सञ्चालनमा रहेका विद्यालयहरूले चाहेमा कम्पनी खारेजगरी शैक्षिकगुठी अन्तर्गत विद्यालय सञ्चालन गर्न तोकिएको अधिकारी समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।
- (५) उपदफा (४) बमोजिम निवेदन परेमा तोकिएको अधिकारीले सो निवेदन उपर आवश्यक जाँचबुझ गर्नेछ र जाँचबुझगर्दा निवेदन दिने विद्यालयको माग मनासिब देखिएमा मागबमोजिम विद्यालय सञ्चालनगर्न शिक्षासमितिको सिफारिसमा पुनःअनुमति तथा स्वीकृति दिनेछ।
- (६) उपदफा (२), (३) वा (५) मा जुनसुकैकुरा लेखिएको भएतापनि देहायका विद्यालयलाई निजि शैक्षिकगुठीको रूपमा सञ्चालनगर्न पाउनेगरी अनुमति वा स्वीकृति दिइनेछैन:-
 - (क) सरकारी वा सार्वजनिक भवनमा सञ्चालन भएका विद्यालय,
 - (ख) सरकारी वा सार्वजनिक जग्गामा भवन बनाइ सञ्चालन भएका विद्यालय,
 - (ग) कुनैव्यक्ति वा संस्थाले विद्यालयको नाममा भवन वा जग्गा दानदातव्य दिएकोमा सो भवनमा वा त्यस्तो जग्गामा भवन बनाई सञ्चालन भएको विद्यालय।

- (७) यस ऐन वा अन्य प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि शैक्षिक गुठी अन्तर्गत विद्यालय सञ्चालन गर्दा देहाय बमोजिम गर्नुपर्नेछः-
- (क) शैक्षिक गुठी सञ्चालन गर्ने गुठी सञ्चालक (ट्रष्टी) सङ्गठित संस्थाको रूपमा हुनुपर्ने,
- (ख) शैक्षिक गुठी सञ्चालन गर्दा ट्रष्टीमा सार्वजनिक गुठीभए कम्तीमा पाँचजना र निजीगुठी भए कम्तीमा तीन जना सदस्य हुनुपर्ने,
- (ग) शैक्षिक गुठीको आयव्ययको लेखा तोकिए बमोजिम खडागरी गाँउपालिकाले तोकेको लेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण गराउनुपर्ने,
- (घ) शैक्षिकगुठीको तत्काल कायम रहेकाट्रष्टीले आफ्नो जीवनकालमै वा शेषपछि गुठीयारको रूपमा कामगर्ने आफ्नो उत्तराधिकारी तोकन सक्नेछ। तर सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको हकमा त्यस्तो उत्तराधिकारी तोकदा गाँउपालिकाको स्वीकृति लिनुपर्नेछ।
- (८) कुनै सामाजिक, परोपकारी वा कल्याणकारी संस्थाले मुनाफा नलिने उद्देश्य राखी विद्यालय सञ्चालन गर्न चाहेमा तोकिएको अधिकारीबाट स्वीकृति लिई सार्वजनिक शैक्षिकगुठी अन्तर्गत विद्यालय सञ्चालन गर्न सक्नेछ।
- (९) उपदफा(८) बमोजिम सञ्चालित विद्यालयले पालन गर्नुपर्ने शर्त तथा अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछन्।

४. **परीक्षाको सञ्चालन:** विभिन्न तहको शिक्षा उत्तीर्णार्थ योग्यता परीक्षाको सञ्चालन तोकिएबमोजिम हुनेछ।

५. **माध्यमिक शिक्षाको प्रकार:** माध्यमिक शिक्षा देहायका प्रकारका हुनेछन्:-

- (क) साधारण माध्यमिक शिक्षा
(ख) प्राविधिक तथा व्यावसायिक माध्यमिक शिक्षा।

६. **विशेष शिक्षा, समावेशी शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, निरन्तर शिक्षा, दूर शिक्षा तथा खुला शिक्षा सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था:**

- (१) गाँउपालिकाले आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था गरी विशेषशिक्षा, समावेशी शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, निरन्तरशिक्षा, दूरशिक्षा तथा खुलाशिक्षा सञ्चालनको व्यवस्था गर्नसक्नेछ।
- (२) विशेषशिक्षा, समावेशीशिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, निरन्तर शिक्षा, दूरशिक्षा तथा खुलाशिक्षाको सञ्चालन तोकिए बमोजिम हुनेछ।

७. **शिक्षाको माध्यम:**

- (१) विद्यालयमा शिक्षाको माध्यम नेपाली भाषा, अङ्ग्रेजी भाषा वा दुबै भाषा हुनेछ।
- (२) उपदफा(१) मा जुनसुकैकुरा लेखिएको भएतापनि देहायको अवस्थामा विद्यालयमा शिक्षाको माध्यम देहाय बमोजिम हुन सक्नेछः-
- (क) प्राथमिक शिक्षा मातृभाषामा दिन सकिनेछ,
- (ख) गैरनेपाली नागरिकले नेपालको विद्यालयमा अध्ययनगर्दा अनिवार्य नेपाली विषयको सट्टा अन्यकुनै भाषाको विषय अध्ययन गर्न सक्नेछ,
- (ग) भाषा विषयमा अध्ययन गराउँदा शिक्षाको माध्यम सोही भाषा हुनसक्नेछ,
- (घ) अनिवार्य अङ्ग्रेजी विषय अध्ययन गराउँदा माध्यम अङ्ग्रेजी भाषामानै गराउनुपर्नेछ।

८. **विद्यालयको पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक:** विद्यालयले नेपालसरकार वाट स्वीकृत पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक लागु गर्नुपर्ने छ।

९. गाँउ शिक्षा समिति:

(१) गाँउपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने विद्यालयको रेखदेख, समन्वय र व्यवस्थापन गर्ने काम समेतको लागि एक गाँउ शिक्षा समिति रहनेछ गाँउ शिक्षा समितिको गठन र काम कर्तब्य अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१०. वडा शिक्षा समिति:

(१) वडा भित्र सञ्चालन हुने विद्यालयको रेखदेख, समन्वय र व्यवस्थापनमा सहयोग गर्न एक वडा शिक्षा समिति रहनेछ वडा शिक्षा समितिको गठन र काम कर्तब्य अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ।

११. सामुदायिक सिकाइकेन्द्र सञ्चालन गर्नसक्ने: गाँउपालिकाले समुदायमा साक्षरता, सीपविकास र निरन्तरसिकाइ समेतको कामगर्न तोकिएबमोजिम सामुदायिक सिकाइकेन्द्र सञ्चालन गर्नसक्नेछ। सामुदायिक सिकाइकेन्द्र सम्बन्धी अन्य ब्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१२. अनुदानकोव्यवस्था:

(१) यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत सामुदायिक विद्यालयलाई दिँदै आएको अनुदान रकममा कटौती नहुनेगरी तोकिएको मापदण्डको आधारमा गाँउपालिकाले सामुदायिक विद्यालयलाई अनुदान दिनेछ। तर कुनै विद्यालयले तोकिएको शैक्षिकस्तर कायमगर्न नसकेमा त्यस्ता विद्यालयलाई दिँदै आएको अनुदान रकममा तोकिए बमोजिम कटौती गर्न सकिनेछ।

(२) सामुदायिक विद्यालयहरूलाई दिइने अनुदान तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१३. छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्नसक्ने: गाँउपालिकाले विद्यालयमा भर्नाहुने विद्यार्थीलाई तोकिएबमोजिम छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्नसक्नेछ।

१४. प्रारम्भिक बालशिक्षा सम्बन्धी व्यवस्था: प्रारम्भिक बालशिक्षाको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ।

१५. विद्यालय व्यवस्थापन समिति:

(१) सामुदायिक विद्यालयको सञ्चालन, रेखदेख र व्यवस्थापन गर्नकोलागि प्रत्येक विद्यालयमा देहायका सदस्यहरू रहेको एक विद्यालय व्यवस्थान समिति रहनेछ:-

(२) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको गठन, काम कर्तब्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१६. गाँउपालिका शिक्षा विकासकोष:

(१) सामुदायिक विद्यालयको भौतिकपुर्वाधार विकासमा सहयोग पुऱ्याउन तथा त्यस्ता विद्यालयमा शैक्षिकगुणस्तर अभिवृद्धि गर्नकोलागि गाँउपालिका स्तरमा एक गाँउ शिक्षा विकास कोष रहनेछ।

(२) उपदफा(१) बमोजिमको कोषमा देहायका रकमहरू रहनेछन्:-

(क) नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदान रकम,

(ख) प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान रकम,

(ग) गाँउपालिकाबाट प्राप्त अनुदान रकम,

(घ) संस्थागत विद्यालयबाट प्राप्त विद्यालयको वार्षिककूल आम्दानीमध्ये तोकिएबमोजिमको रकम,

(ङ) चन्दाबाट प्राप्त रकम,

(च) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम।

(३) गाँउशिक्षा विकास कोषको सञ्चालन लेखापरिक्षण र अन्य ब्यवस्था तेलिए बमोजिम हुनेछ ।

१७. विद्यालय कोष:

- (१) प्रत्येक विद्यालयमा एउटा विद्यालय कोष हुनेछ,
- (२) कोषको सञ्चालन र लेखापरीक्षण तेलिएबमोजिम हुनेछ।

१८. गाँउपालिकाले निर्देशन दिनसक्ने:

- (१) गाँउपालिकाले अबस्यकता अनुसार विद्यालय तथा विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई निर्देशन दिन सक्नेछ।
- (२) उपदफा(१) बमोजिम दिइएको निर्देशनको पालना गर्नु विद्यालय तथा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको कर्तव्य हुनेछ।

१९. गाँउपालिकाले विद्यालय सार्न, गाभन, तह घटाउन, नामपरिवर्तन गर्न वा बन्दगर्न सक्ने

गाँउपालिकाले हाल सञ्चालन भइरहेका ३० मिनेटको हिँडाईको दुरीनजिकमा रहेका कुनै विद्यालयलाई एकस्थानबाट अर्को स्थानमा सार्न वा दुई वा दुईभन्दा बढी विद्यालयलाई गाभी एउटा विद्यालय कायम गर्न वा विद्यालयको नाम परिवर्तन गर्न वा विद्यालय बन्द गर्न वा तह घटाउन वा तेलिएको ठाउँ वा क्षेत्रमा विद्यालय खोल्न वा विद्यालयमा कक्षा थप गरी सञ्चालन गर्न अनुमति वास्वीकृति दिन सक्नेछ।

२०. विद्यालयको सम्पति:

- (१) सामुदायिक विद्यालयको हकभोगमा रहेको सम्पति सार्वजनिक सम्पति मानिनेछ। यस ऐनबमोजिम अनुमति वा स्वीकृति रद्द गरिएको वा कुनै विद्यालयमा गाभिएको सामुदायिक विद्यालयको सम्पति गाँउपालिकाले अन्य विद्यालयको काममा प्रयोगमा नआउने भएमा प्रचलित कानून बमोजिम बेच-बिखन गरी प्राप्त भएको रकम सम्बन्धित गाँउपालिका शिक्षा कोषमा जम्मा गर्नेछ।
- (२) शैक्षिक गुठी अन्तर्गत सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको सम्पति सोही विद्यालयको नाममा रहनेछ। कुनै विद्यालय सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको रूपमा सञ्चालन गरिएकोमा त्यस्तो विद्यालयको सम्पति सार्वजनिक सम्पति मानिनेछ र त्यस्तो सम्पतिको स्वरूप परिवर्तन गर्न पाइने छैन।
- (३) कम्पनी अन्तर्गत सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको सम्पति सोही कम्पनीको नाममा रहनेछ।
- (४) संस्थागत विद्यालयले कुनैव्यक्ति वा संघसंस्थासँग दान दातव्यको रूपमा कुनै किसिमको चल, अचल सम्पति प्राप्तगर्नु अघि गाँउपालिकाको अनुमति लिनुपर्नेछ । तर विदेशी व्यक्ति वा संघ संस्थाबाट त्यसरी चल, अचल सम्पति प्राप्तगर्नुअघि नेपालसरकारको पूर्वस्वीकृति लिनुपर्नेछ।
- (५) नेपालसरकारको स्वीकृतिमा प्राप्तगरेको सम्पति गाँउपालिकाको स्वीकृतिबेगर बेचबिखन गर्न पाइनेछैन।

२१. विद्यालयलाई छुट र सुविधा

- (१) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि सामुदायिक विद्यालय र सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको रूपमा सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको नाममा जुनसुकै लिखत पारितगर्दा रजिष्ट्रेशन दस्तुर लाग्नेछैन।

२२. अनुमति वा स्वीकृति रद्दगर्ने: कुनै संस्थागत विद्यालयले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीत अन्य कुनै काम गरेमा तेलिएको अधिकारीले त्यस्तो विद्यालयलाई प्रदान गरिएको अनुमति वा

स्वीकृति रद्द गर्नेछ। तर त्यसरी अनुमति वा स्वीकृति रद्द गर्नुअघि सम्बन्धित विद्यालयलाई आफ्नो सफाई पेशगर्ने मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन।

२३. शिक्षकलाई अन्य काममा लगाउन नहुने: (१) सामुदायिक विद्यालयको शिक्षकलाई शिक्षा प्रदानगर्ने वा विद्यालय प्रशासन सम्बन्धी काममाबाहेक अन्यकाममा लगाउनहुँदैन।

(२) उपदफा(१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि विद्यालयकोप ठनपाठनमा बाधा नपर्नेगरी राष्ट्रियजनगणना, निर्वाचन सम्बन्धीकाम, दैवीप्रकोप उद्धार वा नेपालसरकार र गाँउपालिकाले तोकेको अन्य कुनै काममा खटाउन सकिनेछ।

२४. अदालतको आदेशबाट पुनःबहाली हुनसक्ने:

(१) कानून बमोजिम सजाय भई नोकरीबाट हटाइएको वा बर्खास्त भएको शिक्षक/कर्मचारी अदालतको आदेश वा फैसला बमोजिम मात्र नोकरीमा पुनःबहाली हुन सक्नेछ।

(२) उपदफा(१) बमोजिम पुनःबहाली भएको शिक्षकले नोकरीबाट हटेदेखि पुनःबहाली भएको मितिसम्मको पूरा तलब, भत्ता र तलब वृद्धि पाउने भए सो समेत पाउनेछ।

२५. शिक्षकको नियुक्ति र सरुवा:

(१) विद्यालयमा रिक्त स्वीकृत दरवन्दी र राहत अनुदानमा करार नियुक्तको व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(२) शिक्षकको सरुवा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२६. तलबभत्ता नपाउने र सेवाअवधि गणना नहुने: नियमानुसार विदा स्वीकृत गराइ बसेको अवस्थामा बाहेक विद्यालयमा अनुपस्थित रहेका शिक्षकले अनुपस्थित अवधिको तलब, भत्ता पाउनेछैन र त्यस्तो अवधि निजको सेवामा समेत गणना हुनेछैन।

२७. प्रधानाध्यापक तथा कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था:

(१) सामुदायिक विद्यालयमा एक प्रधानाध्यापक र स्वीकृत दरवन्दी बमोजिमको सँख्यामा कर्मचारीको दरबन्दी रहनेछ।

(२) उपदफा(१) बमोजिमका प्रधानाध्यापक तथा कर्मचारी नियुक्ति, सेवाको सर्त र सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

२८. बालबालिकालाई निष्काशन गर्न, शारीरिक वा मानसिक दुर्व्यवहार गर्न नहुने:

(१) कुनैपनि बालबालिकालाई विद्यालयबाट निष्काशन गर्न पाइनेछैन।

(२) विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकालाई शारीरिक वा मानसिक यातना दिन वादुर्व्यवहार गर्न पाइनेछैन।

२९. शैक्षिक परामर्शसेवा, विदेशी शैक्षिक कार्यक्रम वा शिक्षण कोर्स सञ्चालन:

(१) कसैलेपनि यस ऐन बमोजिम अनुमति नलिई शैक्षिक परामर्शसेवा, ब्रिजकोर्स, भाषा शिक्षण कक्षा वा पूर्वतयारीकक्षा वा विदेशी मुलुकमा सञ्चालित कुनै शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पाउनेछैन।

(२) उपदफा(१) बमोजिम शैक्षिक कार्यक्रम, शैक्षिक परामर्शसेवा, ब्रिजकोर्स, भाषा शिक्षण कक्षा वा पूर्वतयारीकक्षा वा विदेशी मुलुकमा सञ्चालित कुनै शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालनगर्न अनुमति लिनेसम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

३०. प्रगति विवरण बुझाउनुपर्ने:संस्थागत विद्यालयले प्रत्येकवर्ष तोकिए बमोजिमका विवरण सहितको प्रगति विवरण गाँउपालिकामा बुझाउनु पर्नेछ।

३१. नियमबनाउने अधिकार:

(१) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वित गर्न गाँउपालिकाले आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ।

३२. बाधाअडकाउ फुकाउने अधिकार: यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न कुनै बाधा-अडकाउ परेमा गाँउपालिकाले त्यस्तो बाधा अडकाउ हटाउन आदेश जारी गर्न सक्नेछ र त्यस्तो आदेश यसै ऐनमा परे सरह मानिनेछ।

३३. बचाउ र लागूनुहुने:

(१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियममा लेखिएजति कुरामा सोही बमोजिम र नलेखिएको कुरामा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।

३४. संघिय शिक्षा कानून र प्रदेश कानूनको ब्यवस्था लागु हुने :

(१) यस ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियममा गरिएको कुनै ब्यवस्था संघिय कानून र प्रदेश कानून संग बाझिएको अवस्थामा बाझिएको हदसम्म संघिय कानून र प्रदेश कानून अनुसार हुनेछ ।